

ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน
และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
OUTCOMES OF LEARNING ACTIVITIES IN ACCORDANCE WITH THE PATH OF
THE FOUR NOBLE TRUTH PATHS THAT EFFECT THE LEARNING ACHIEVEMENT,
ATTITUDES AND PROBLEM SOLVING-ABILITIES OF MATHAYOM FOUR
STUDENTS.

พลพีระ วงศ์พรประทีป¹ และวรวุฒิ สุภาพ²

¹สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (สังคมศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ: 091-009-6361 อีเมลล์: o_subjugate@hotmail.com

²ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ: 089-695-8095 อีเมลล์: dr.pu1979@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 36 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยตัวอย่างในการสุ่ม ใช้เวลาในการวิจัยจำนวน 10 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที ดำเนินการวิจัยโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีเจตคติในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, เจตคติต่อการเรียน, ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

Abstract

The Purpose of this study is to study the outcomes of the learning activities in accordance with the path of the four noble truth that effect the learning achievement, attitudes and problem-solving abilities of Mathayom Four students. The samples in this research consisted of Mathayom Four students at Rattanakosin Somphot Ladkrabang School in Bangkok. This research program began in the first semester in the 2017 academic year with one classroom and a total of thirty-six students by using Cluster Random Sampling and used the classroom as a random sample unit. The duration of research were ten classes of fifty minutes each. The research procedure utilized the One Group Pretest-Posttest Design research model. The research tools included the following: 1) The Four Noble Truths Learning Management Plan; 2) an Achievement Test on Social Studies, Religion and Culture. (Buddhism and Religious Studies); 3) attitudes towards learning social studies, religion and culture. (Buddhism and Religious Studies); and 4) problem-solving skills test. The statistics used in this research used the average value, Standard Deviation and a dependent t-test.

The results of the research were as follows:

1) The students who learned The Four Noble Truths Learning Management Plan are able to make an achievement in Social Studies, Religion and Culture. (Buddhism and Religious Studies) after learn in was higher than before, with a statistically significant difference of .01

2) The students who learned the Four Noble Truths Learning Management Plan had attitudes towards learning Social Studies, Religion and Culture. (Buddhism and Religious Studies) after learning was at a higher rate than before, on all sides, with a statistically significant difference of .01

3) The students who learned using the Four Noble Truths Learning Management Plan had higher problem-solving skills after learning than before, with a statistically significant difference of .01

Keywords: LEARNING ACTIVITIES IN ACCORDANCE WITH THE PATH OF THE FOUR NOBLE TRUTH PATHS, THE LEARNING ACHIEVEMENT, ATTITUDES AND PROBLEM-SOLVING ABILITIES

บทนำ

การศึกษานับเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ ปัจจุบันโลกของเราก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมากในทุก ๆ ด้าน การศึกษาจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ในการนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ เพื่อให้สามารถดำรงตนอย่างรู้เท่าทันท่ามกลางกระแสสังคมที่แปรเปลี่ยนไป จุดมุ่งหมายสำคัญของการพัฒนาการศึกษานั้นจะต้องเน้นการพัฒนาให้เป็นคนที่มีความรู้คู่กับคุณธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชาญฉลาด ดังความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542: 5) หมวด 1 มาตรา 6 กล่าวว่า เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ

คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาดังกล่าวนับเป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่จะต้องจัดให้มีการศึกษาที่มีทิศทางคือเน้นให้บุคคลเป็นคนที่เก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ที่มีเป้าหมายให้คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะดีขึ้น มีคุณธรรมจริยธรรม และสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. 2555: 9)

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 นั้น จะต้องมีการจัดให้มีการศึกษาในทุกช่วงวัยของชีวิต เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันโดยทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่เด็กไทยจำเป็นต้องมีก็คือ 3R 8C และ 1 ใน 8C นั้นก็คือ Creative Problem Solving Skills หรือทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั่นเอง ผวนกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดและเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ โดย “ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา” นับเป็นสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่งที่นักเรียนจำเป็นต้องมี อีกทั้งครูจะต้องเป็นผู้ฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะหรือความสามารถในการแก้ปัญหานั้นให้ได้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์; และเพียว ยินดีสุข. 2558: 4) นอกจากนี้ความสามารถในการแก้ปัญหายังเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดการประเมินผล การรู้เรื่อง (Literacy) ของ PISA ซึ่งเป็นการประเมินผลผู้เรียนจากการทดสอบระดับนานาชาติของ OECD ทำให้ทักษะการแก้ปัญหาเป็นหนึ่งในผลลัพธ์การเรียนรู้สำคัญของหลักสูตรในหลายประเทศที่ต้องการพัฒนาทักษะนี้ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอีกด้วย ปัญหาที่พบในสังคมไทยปัจจุบันคือผู้เรียนยังขาดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและมักหลีกเลี่ยงปัญหา โดยปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการคิดหรือขาดการพัฒนาคุณภาพการคิดของตน สาเหตุหนึ่งก็คือปัจจัยทางด้านครอบครัวที่ได้สร้างปัจจัยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการคิด และสาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ “ครู” ซึ่งเปรียบเสมือนแกนหลักในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนเกิดการคิด ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ซึ่งผู้เรียนจะไม่สามารถฝึกทักษะการคิด หรือพัฒนาคุณภาพการคิดของตนได้เลย หากเขาไม่มีโอกาสได้ฝึกการคิดอย่างสม่ำเสมอ (ชนาธิป พรกุล. 2557: 49) เพราะฉะนั้นแนวทางในการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ ครูควรฝึกให้ผู้เรียนฝึกทักษะการคิดระดับสูงหลายๆ ทักษะ และฝึกทักษะเหล่านั้นซ้ำๆ เพื่อให้สามารถใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว การฝึกควรทำให้เป็นธรรมชาติ โดยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ อีกทั้งครูไม่ควรบอกวิธีการแก้ปัญหาโดยตรงกับผู้เรียน หากแต่ครูควรฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม โดยการตั้งสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงหรือชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 170)

หลักการสำคัญในการจัดการเรียนรู้หรือการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องเริ่มต้นจาก “ครู” ที่ทำหน้าที่เปรียบเสมือน “ผู้ฝึก” (Coach) โดยการฝึกความชำนาญให้กับผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน ผู้เรียนต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยผู้เรียนต้องสามารถเชื่อมโยงความรู้กับทักษะให้สามารถนำมาใช้ปฏิบัติจริงได้ (วิจารณ์ พานิช. 2555: 22) จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมในปัจจุบันนี้ได้สอดคล้องกับ นโยบายปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นความรู้ความจำเป็นส่วนใหญ่ ไม่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ และได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหา ครูส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนเนื้อหาให้จบบทเรียน มิได้คำนึงว่านักเรียนจะสามารถคิดแก้ปัญหาเป็นหรือไม่ ซึ่งสามารถอ้างอิงได้จากผลคะแนน

ทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) จากสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (2561: ออนไลน์) ของโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ตามสถิติ 3 ปีย้อนหลังเมื่อเทียบกับเกณฑ์ในระดับประเทศ คือ ปี 2558 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 39.71, ปี 2559 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 35.89 และปี 2560 ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 34.70 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ยังไม่ผ่านเกณฑ์ครึ่งหนึ่งที่ควรจะเป็น คือ 50 คะแนน ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนนั้นยังขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาที่เพียงพอ อีกทั้งครูบางท่านยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสอนให้ผู้เรียนรู้จักการคิดแก้ปัญหามากกว่าการท่องจำ ผวนกับมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรที่ไม่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557: 268) ได้กล่าวว่า ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่แปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ ผู้สอนบางคนไม่เคยเห็นและไม่เคยใช้หลักสูตร และคิดว่าแบบเรียนในรายวิชาคือหลักสูตร หากสอนเนื้อหาในแบบเรียนได้ครบก็ถือว่าสอนได้ตรงตามหลักสูตรแล้ว ซึ่งส่งผลทำให้ขาดซึ่งกระบวนการในการนำผู้เรียนไปสู่การคิดวิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหาที่ดี สำหรับการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสนใจจะนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการเรียนรู้ของผู้เรียนก็คือ “วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่” เพราะเป็นพุทธวิธีสอนของพระบรมศาสดาซึ่งถือว่าเป็นบรมครู โดยมีเนื้อหาปรากฏในพระไตรปิฎกอันเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่นั้น เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เริ่มตั้งแต่กำหนดปัญหา สืบสาวสาเหตุ หาวิธีการแก้ปัญหา ทดลองวิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่ข้อสรุป โดยที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เป็นลำดับขั้นตอนได้ ซึ่งการทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังกล่าว ผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบของวิธีการจัดการเรียนรู้โดยปรับเป็นแบบฉบับของผู้วิจัยเองตามแนวทางของ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 201-202; อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี) ก็คือ ขั้นทุกข์ ขั้นสมุทัย ขั้นนิโรธ และขั้นมรรค ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล จากการคิดจำแนกแยกแยะองค์ประกอบต่าง ๆ และการทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ดังนั้นย่อมจะช่วยให้เราเมื่อพบปัญหาใด ๆ ให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าปัญหานั้นมีองค์ประกอบสำคัญใดบ้าง เพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมหาประเสริฐ พรหมลา (2554: 70) และอรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ (2558: 79) ที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ของผู้วิจัยนี้จัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมด้านการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง กล่าวคือ ผู้วิจัยได้มีการสังเคราะห์เนื้อหาและนำวิธีการจัดการเรียนรู้มาปรับใช้ในแบบฉบับของผู้วิจัยเอง โดยมีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนๆ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดแก้ปัญหา มีกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน พร้อมทั้งสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานเป็นของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนสามารถออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง เช่น การแสดงบทบาทสมมติผ่านการระดมสมอง อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถสื่อถึงการเป็นชาวพุทธที่ดีได้อย่างชัดเจนผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็น การบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน การวางตนได้อย่างถูกต้องเมื่อได้พบกับพระสงฆ์ อีกทั้งสามารถสื่อถึงการเป็นชาวพุทธที่ดีโดยการทำวีดีโอ และโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พี่ ๆ และน้อง ๆ ในโรงเรียนหันมาทำความดีในรูปแบบต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การทำบุญตักบาตรทุกเช้าวันศุกร์ การประกาศเกียรติคุณแก่ผู้ทำความดีในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนในโรงเรียน เป็นต้น

นอกจากนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่นั้น ช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง ข้อมูลที่สำคัญประการหนึ่งก็คือการดูจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นของผู้เรียน

และการวัดเจตคติต่อการเรียนของผู้เรียนว่ามีผู้เรียนมีเจตคติเป็นไปในทิศทางใดระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ได้สอนวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มาหลายปีนับตั้งแต่ช่วงฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจนปัจจุบันที่บรรจุรับราชการครู พบว่านักศึกษามีการสัมภาษณ์ท่านผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องปัญหาที่พบในวิชาพระพุทธศาสนา ผลพบว่านักเรียนที่เรียนวิชาพระพุทธศาสนานั้นขาดแรงจูงใจในการเรียน และมีทัศนคติแง่ลบต่อวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับพิชิต ฤทธิจรูญ (2559: 181) ที่กล่าวว่า เจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้และมีการแสดงออกอย่างมีทิศทางว่าเป็นไปในทางบวกหรือทางลบ ขึ้นอยู่กับปริมาณของความรู้สึก กล่าวคือ นักเรียนมักยึดติดกับรูปแบบการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว และมีอคติต่อวิชาพระพุทธศาสนาว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ เรียนแล้วว่างนอน มองไม่เห็นถึงความสำคัญหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ มุ่งท่องจำแต่เนื้อหา เป็นต้น ด้วยปัญหาที่พบดังกล่าวข้างต้น การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ซึ่งจัดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้แบบพุทธะรูปแบบหนึ่ง จึงเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติต่อวิชาพระพุทธศาสนา โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องคือ ความศรัทธาของครูผู้สอนและนักเรียน การเป็นแบบอย่างที่ดีของครูผู้สอน และการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติจากแง่ลบกลายเป็นแง่บวกต่อวิชาพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น (กิตติชัย สุชาติโนบล. 2558: 140-141) เมื่อนักเรียนได้รับปัจจัยกระตุ้นก็จะทำให้เกิดเจตคติต่อการเรียนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด โดยคิดว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวเรา และเป็นวิชาที่สามารถนำความรู้จากหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ได้ ด้านความรู้สึก ที่เห็นว่าวิชาพระพุทธศาสนาเป็นวิชาที่ทำให้รู้สึกถึงความผ่อนคลาย และไม่ยึดติดในสิ่งต่างๆ มากจนเกินความพอดี และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม เพราะเมื่อเรามีความคิด หรือความรู้สึกต่อวิชาพระพุทธศาสนาที่ดีแล้วนั้น ย่อมแสดงออกถึงความชอบความเอาใจใส่ รวมทั้งความกระตือรือร้นที่จะแสดงออกทางพฤติกรรมเชิงบวก อันนำมาซึ่งความสุขในการเรียนและเกิดประสิทธิภาพในการเรียนอย่างแท้จริง (อเนก สุบรรณชาติ; และ ภาสกร อดุลพัฒน์กิจ. 2548: 130-131) เพราะฉะนั้นการศึกษาเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อวิชาพระพุทธศาสนา จึงเป็นผลดีต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2542: 55) ที่กล่าวว่า การศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาเรียนหรือครูผู้สอน จะทำให้ครูผู้สอนเกิดการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนจนทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้น เพราะเมื่อนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียนแล้ว จะส่งผลให้การเรียนวิชานั้นดีขึ้นตามไปด้วย

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) เจตคติต่อการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมุ่งผู้เรียนมีการพัฒนาครบกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้านอันประกอบด้วย K (Knowledge) , P (Process) และ A (Attitude) อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

2. เพื่อเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 ห้องเรียน ทั้งหมด 283 คน โดยแต่ละห้องคละตามความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สาระที่ 1 : ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม **มาตรฐาน ส 1.2 ตัวชี้วัด ม. 4/1** จำนวน 10 คาบ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น เรื่อง **หน้าที่ชาวพุทธ** จำนวน 4 คาบ (คาบละ 50 นาที) และ เรื่อง **มารยาทชาวพุทธ** จำนวน 4 คาบ (คาบละ 50 นาที)

ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการวิจัย 10 คาบ โดยกำหนดให้มีการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) จำนวน 1 คาบ ดำเนินกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ 8 คาบ และทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) จำนวน 1 คาบ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1.) แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ (จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้), 2.) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, 3.) แบบวัดเจตคติต่อการเรียน และ 4.) แบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ

1.1 ผู้วิจัยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งศึกษา มาตรฐาน ตัวชี้วัดของเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อนำมาจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี หลักการ และแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ อริยสังคีติ อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาจากหนังสือรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ ตัวชี้วัด ม. 4/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อสาวก สมาชิกในครอบครัวและคนรอบข้าง ในประเด็น

1.3 ผู้วิจัยจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ จำนวน 8 แผน การจัดการเรียนรู้ และผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องทางด้านการใช้ภาษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาพร้อมทั้งความ สอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่าง ๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ และนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยก่อนที่จะมีการนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ ไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่างนั้น ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติกับห้องอื่นที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองก่อน เพื่อ ความน่าเชื่อถือและควมมีประสิทธิภาพในการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

1.4 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสังคีติ ที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วไปใช้ในการจัดการ เรียนรู้ห้องกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2.1 ผู้วิจัยศึกษาการสร้างแบบทดสอบ ตามแนวคิดของ Bloom(Revised Bloom's Taxonomy) รวมทั้งศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พร้อมทั้งมาตรฐาน และตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม เรื่อง หน้าที่ชาว พุทธและมารยาทชาวพุทธ จากหนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเนื้อหาดังกล่าว สอดคล้องกับ มาตรฐาน ส 1.2 ตัวชี้วัด ม. 4/1

2.2 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ โดยเนื้อหาการวิเคราะห์ จุดประสงค์การเรียนรู้จะแบ่งการวัดออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การ วิเคราะห์ การประเมินค่า และการสร้างสรรค์ โดยมีการจัดสรรเนื้อหาในการวัดเป็นไปตามความมุ่งหวังของ ผู้วิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ วัดจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) แบบปรนัย เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยมีการกำหนดค่าคะแนนของแบบทดสอบเป็น ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.4 วิธีการหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) เรื่อง หน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.4.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญา นิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหา หลังจากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ด้านศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม) จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือกในข้อคำถาม ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา เพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยการคัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ($IOC \geq 0.50$) เท่ากับ 0.80 จำนวน 5 ข้อ และ 1.00 จำนวน 25 ข้อ

2.4.2 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

2.5 นำส่วนของกระดาษคำตอบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนตอบมาตรวจให้คะแนน โดยข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ส่วนในข้อที่ผิดหรือตอบเกิน 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน เมื่อตรวจรวมคะแนนเรียบร้อยแล้ว นำมาวิเคราะห์ผลดังต่อไปนี้

2.5.1 หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นรายข้อ (Item - Analysis) ตามสูตรเทคนิค 27% ของ จุง-เตห์-ฟาน

2.5.2 คัดเลือกแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ

2.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่คัดเลือกแล้วจำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ที่เรียนเรื่องนี้มาแล้ว จำนวน 60 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยคำนวณจากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (ลัวิน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2538: 197-198)

2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการวิจัยต่อไป

3. แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3.1 ผู้วิจัยศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) โดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดเจตคติต่อการเรียนโดยวัดเจตคติใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม ได้คำถามจำนวน 60 ข้อ โดยเป็นแบบวัดเจตคติแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert)

3.2 ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน ไปหาค่าความเที่ยงตรง โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน แล้วนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรม

(IOC) โดยข้อคำถามที่ใช้ได้คือข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ผู้วิจัยนำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (IOC $\geq$ 0.50) จำนวน 45 ข้อ เท่ากับ 0.80 จำนวน 4 ข้อ และ 1.00 จำนวน 41 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งให้สมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้

3.3 ผู้วิจัยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาในแบบวัดเจตคติต่อการเรียน หลังจากการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบวัดเจตคติต่อการเรียน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา แล้วนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3.4 เมื่อผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแบบวัดเจตคติต่อการเรียนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยจึงนำแบบวัดเจตคติไปทำการวิจัยกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการวัดนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยทั้งก่อนเรียน (ก่อนคาบที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่) และหลังเรียน (หลังคาบจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เสร็จสิ้นแล้ว)

4. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

4.1 ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และได้สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาตามแนวคิดของเวียร์ โดยครอบคลุม 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดปัญหา, การสร้างสมมติฐาน, การเสนอวิธีการแก้ปัญหา และการพิสูจน์ตรวจสอบคำตอบของปัญหา

4.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 32 ข้อ ในแต่ละข้อมีคำตอบถูกเพียงคำตอบเดียว คำตอบถูกในแต่ละข้อได้ 1 คะแนน ถ้าตอบผิดในแต่ละข้อให้ 0 คะแนน

4.3 การหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นดังต่อไปนี้

4.3.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่กำหนดและข้อคำถาม โดยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา จำนวน 32 ข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคัดเลือกข้อสอบที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (IOC $\geq$ 0.50) เท่ากับ 0.80 จำนวน 7 ข้อ และ 1.00 จำนวน 25 ข้อ

4.3.2 นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว จำนวน 32 ข้อ ไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 60 คน หลังจากที่ได้มีการทดลองใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาแล้ว ก็ให้นำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหานั้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการวิจัย แล้วนำกระดาษคำตอบที่นักเรียนตอบแล้วมาตรวจให้คะแนน โดยเรียงคะแนนสูงไปหาค่าต่ำ ตัดกลุ่มสูงโดยใช้สัดส่วน 27% ของ จุง-เตห์-ฟาน แล้วแยกกระดาษคำตอบเป็น 2 ชุด คือกลุ่มสูง 1 ชุด กลุ่มต่ำ 1 ชุด แล้ววิเคราะห์ ข้อสอบ ดังนี้

1) หาอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป จากการวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ (item - Analysis) ตามสูตรเทคนิค 27% ของ จุง-เตห์-ฟาน คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จำนวน 32 ข้อ

2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยใช้สูตร KR-20 ของ ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) กับกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ และวัดเจตคติต่อการเรียนก่อนเริ่มทำการเรียนการสอน
2. ดำเนินการทดลอง โดยการใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ จำนวน 8 คาบ
3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) กับกลุ่มทดลองโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา วิชาพระพุทธศาสนา เรื่องหน้าที่ชาวพุทธและมารยาทชาวพุทธ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน และวัดเจตคติต่อการเรียนหลังเรียน หลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดแล้ว
4. นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปประมวลผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยใช้โปรแกรม SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test for Dependent
2. เปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test for Dependent
3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test for Dependent
4. ตรวจสอบผลการทดสอบแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ โดยใช้ t-test for Dependent ในการทดสอบ ได้ผลปรากฏดังตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา)

ผลการทดลอง	n	K	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	36	30	13.17	1.540	11.353**	.000
หลังเรียน	36	30	21.25	5.412		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ โดยใช้ t-test for Dependent ในการทดสอบ ได้ผลปรากฏดังตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา)

เจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	การทดสอบ	$\bar{X}$	ผลต่างค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล	t	p
ด้านความคิด	ก่อนเรียน	3.02	0.73	7.245	มาก	12.737**	.000
	หลังเรียน	3.75		8.299	มาก		
ด้านความรู้สึกลึก	ก่อนเรียน	3.42	0.62	7.021	มาก	11.939**	.000
	หลังเรียน	4.04		6.198	มากที่สุด		
ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม	ก่อนเรียน	3.22	0.55	7.245	มาก	12.034**	.000
	หลังเรียน	3.77		7.858	มาก		
เจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	ก่อนเรียน	3.22	0.64	7.130	มาก	15.752**	.000
	หลังเรียน	3.86		6.849	มาก		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าเจตคติในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน โดยผลต่างของเจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ก่อนเรียนและหลังเรียนในด้านความคิดมีค่ามากที่สุด และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมมีค่าน้อยที่สุด ซึ่งจากการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของเจตคติในการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ โดยใช้ t-test for Dependent ในการทดสอบ ได้ผลปรากฏดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ ในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา)

ผลการทดสอบ	n	K	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	36	32	12.53	4.417	28.791**	.000
หลังเรียน	36	32	22.53	5.887		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีความสามารถในการคิด
แก้ปัญหาหลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้
แบบอริยสัจสี่ส่งผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการ
วิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่
ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้
แบบอริยสัจสี่เป็นกระบวนการที่เน้นให้นักเรียนเกิดการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบขั้นตอน มีกระบวนการ
คิดอย่างมีเหตุผล โดยครูผู้สอนให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้น โดยการสืบสาวหาสาเหตุของปัญหา
ทดลองและเก็บข้อมูลด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติจริง พร้อมทั้งวิเคราะห์ผลที่ได้จากการลงมือปฏิบัติใน
การทำสิ่งนั้นหลาย ๆ ครั้ง แล้วร่วมกันสรุปผลที่ได้จากการแก้ปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามหลักอริยสัจสี่ทาง
พระพุทธศาสนา ส่งผลทำให้นักเรียนมีประสบการณ์และทักษะในการคิดแก้ปัญหาเมื่อเจอสถานการณ์ที่
แตกต่างกันในแต่ละบริบท และสามารถนำความรู้ และทักษะเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ
แนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ของ สาโรช บัวศรี (2525: 3) ที่กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้ตาม
ขั้นทั้งสี่ของอริยสัจเป็นวิธีเดียวกับการแก้ปัญหา เป็นขั้นตอนการคิดอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการใช้
ความคิดการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลซึ่งเป็นวิธีการแห่งปัญญา ซึ่งสัมพันธ์กับ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุต.โต)
(2538: 4-44) ที่กล่าวว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่นั้น นักเรียนจะเป็นผู้สร้างสรรค์ปัญญาให้เกิดขึ้น
ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยมีลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ ซึ่งครูผู้สอนจะเป็นเพียงผู้แนะนำหรือเป็น
กัลยาณมิตรให้ผู้เรียนเข้าถึงปัญญาดังกล่าวได้ สอดคล้องกับ พนม พงษ์ไพบูลย์ (2528: 47) และถวิล
อริยเวศ (2534: 15-16) ซึ่งได้ประยุกต์การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มาจากกิจในอริยสัจสี่ ซึ่งมี 4 ขั้น คือ
ขั้นที่ 1 ขั้นกำหนดปัญหา (ทุกข์) ขั้นที่ 2 ขั้นตั้งสมมติฐาน (สมุทัย) ขั้นที่ 3 ขั้นทดลองและเก็บข้อมูล (ขั้น
นิโรธ) และขั้นที่ 4 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (ขั้นมรรค) ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นกับนักเรียนใน
ชีวิตประจำวัน นักเรียนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้โดยมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และ
สามารถแก้ปัญหาได้ทันที ซึ่งหลังจากที่ผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ
และใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ซึ่งแบบทดสอบดังกล่าวเน้นกระบวนการ
คิดแก้ปัญหา และสอดคล้องกับ Bloom's Taxonomy ซึ่งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นหลัง

เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างเห็นได้ชัด อันเป็นผลมาจากกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสฎฐวุฒิ มุลาอามาตย์ (2549: 78) ที่ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาในวิชาฟิสิกส์โดยใช้ชุดการเรียนตามแนวอริยสัจสี่ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิสิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาฟิสิกส์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับประพิพรรณ ดวงใจ (2550: 62) ที่ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดแบบเห็นคุณโทษ และทางออก พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นข้อสนับสนุนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. การศึกษาเจตคติก่อนเรียนและหลังเรียนต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีเจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ในด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียนได้ฝึกคิดด้วยวิธีการต่างๆ ได้ค้นคว้าหาความรู้เพื่อนำไปแก้ปัญหาด้วยตนเองทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา โดยนักเรียนมีเจตคติด้านความคิดเพิ่มขึ้นมากที่สุดจากผลการวิจัยพบว่ามีค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยสูงที่สุดจากเจตคติทั้ง 3 ด้าน โดยมีค่าผลต่างอยู่ที่ 0.73 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจน นักเรียนสามารถโต้ตอบคำถามกับครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักเรียนยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาพระพุทธศาสนาที่จะสามารถส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลในสังคมได้ผนวกกับสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างดีเยี่ยม โดยนักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่ครูมอบหมายให้ได้เป็นอย่างดี เช่น การแสดงบทบาทสมมติ นักเรียนสามารถออกแบบกระบวนการกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมได้เป็นอย่างดี มีการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาสอดแทรกกับเรื่องราวที่ตนได้นำเสนอ สอดคล้องกับ นพมาศ อีระเวคิน (2542: 89) ที่ได้กล่าวว่าเจตคติในด้านความคิดนั้นว่าบุคคลจะต้องมีความเชื่อหรือความเข้าใจต่อสิ่งเร้าก่อนจึงจะเกิดเจตคติขึ้นได้ซึ่งถือได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอริยสัจสี่นี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี สำหรับเจตคติด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นนักเรียนมีเจตคติเพิ่มขึ้นแต่เมื่อเปรียบเทียบกับเจตคติด้านความคิดและเจตคติด้านความรู้สึก เจตคติด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมนั้นมีค่าผลต่างของค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นน้อยกว่าเจตคติทั้งสองด้าน คือ 0.55 เหตุผลสืบเนื่องมาจากนักเรียนยังขาดการทบทวนความรู้นอกเวลาเรียนเพราะเมื่อครูได้ถามถึงเนื้อหาที่ครูได้ให้ไปอ่านนอกเวลาในคาบถัดมาที่ครูได้ทำการสอน ยังมีนักเรียนบางคนที่ยังไม่สามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจนหรือตรงตามสิ่งที่ครูได้มอบหมายไปให้อ่าน เป็นต้น นอกจากนี้แนวคิดของ แมคกายร์ (McGuire, 1969: 155-156) ยังเป็นข้อสนับสนุนที่ว่า การที่นักเรียนยังขาดเจตคติในด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเป็นเพราะการขาดสิ่งเร้าในการที่จะสนับสนุนการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งหมายความว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่อาจจะยังไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่มากพอในการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในด้านค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับเจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียนก็ยังคงสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งก็เป็นเครื่องยืนยันได้ว่าวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ส่งผลให้นักเรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติในด้านต่าง ๆ อันประกอบด้วย ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในทางที่สูงขึ้น ถึงแม้ว่า

จะมีค่าที่แตกต่างกันก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหารุ่งอรุณ ออบเชย (2548: 73) ได้ทำการเปรียบเทียบเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีความสนใจในการเรียนมากกว่าการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เพราะนักเรียนได้เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอน และเกิดความสนุกกับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ และ สุกัญญา โหมตศิริ (2554: 92) ได้ศึกษาเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เปรียบเทียบกับจัดการเรียนรู้แบบปกติ เมื่อจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่นั้นนักเรียนได้วิเคราะห์ปัญหา กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหา เกิดกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น มีเจตคติสูงขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นข้อสนับสนุนเจตคติต่อการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนและเน้นกระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งทำให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์ในขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อให้ได้ซึ่งคำตอบในการแก้ไขปัญหาโดยมีการเชื่อมโยงความรู้จากประสบการณ์เดิมเข้ากับความรู้ใหม่และนำไปใช้ประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ เวียร์ (Weir.1974: 16-18) ที่ได้กล่าวว่าการแก้ปัญหาต้องมี 4 ขั้นตอนคือ ขั้นระบุปัญหา ขั้นวิเคราะห์ปัญหา ขั้นเสนอวิธีการแก้ปัญหา และขั้นตรวจสอบผลลัพธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบการสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการวิจัยในครั้งนี้ ผนวกกับกระบวนการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยเห็นว่าช่วยทำให้นักเรียนเกิดทักษะการแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี คือการใช้กระบวนการกลุ่มโดยให้ผู้เรียนได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้น รวมทั้งสิ่งที่ผู้เรียนได้ประสบพบเจอด้วยตนเองโดยขั้นตอนการแก้ปัญหาที่โดดเด่นที่สุดของผู้เรียน คือ ผู้เรียนสามารถตรวจสอบผลลัพธ์ได้ กล่าวคือสามารถอภิปรายได้ว่าผลที่เกิดจากการกำหนดวิธีการแก้ปัญหานั้น สอดคล้องกับปัญหาที่ระบุไว้ได้และสามารถระบุได้ว่าผลที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหานั้นคืออะไรได้อย่างชัดเจน สามารถแยกความแตกต่างระหว่างหน้าที่ชาวพุทธ กับมารยาทชาวพุทธได้ สามารถเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีความเหมาะสมกับบริบทของเหตุการณ์ และสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเห็นผลจริงจากการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระมหาประเสริฐ พรหมลา (2554: 70) ที่ได้ศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและความรับผิดชอบต่อการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยเปรียบเทียบระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่กับแบบบรรยาย ผลพบว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหลังจากใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ เช่นเดียวกับ พงษ์ลดา สังคพิทักษ์ (2553: 112) ซึ่งได้ทำการวิจัยและพัฒนากิจการการเรียนรู้ตามขั้นตอนของอริยสัจสี่ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาโดยเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนก่อนจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจสี่ และหลังจากการจัดการเรียนการสอนแบบอริยสัจสี่ ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ นักเรียนสามารถบอกที่มาของสาเหตุของปัญหา รวบรวมข้อมูล และ

วิธีการแก้ปัญหาได้ จึงทำให้นักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่เกิดกระบวนการคิด
แก้ปัญหาเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่

จากเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นข้อสนับสนุนความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในการเรียนสังคม
ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่หลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียน

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีเจตคติในการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม (วิชาพระพุทธศาสนา) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา หลังเรียน
สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื้อหาในสถานการณ์ตัวอย่างที่ยกมาให้ให้นักเรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ และแก้ปัญหา ควร
สอดแทรกเหตุการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของนักเรียนโดยตรง และควรเป็นเหตุการณ์ที่มีความ
หลากหลายในมิติต่างๆ เช่น มิติด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนเห็นถึง
ความสำคัญของการนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 สถานที่ในการเรียนมีผลต่อเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนโดยตรง เช่น ห้องเรียน
ธรรมดา ห้องเรียนที่เป็นห้องจริยธรรม หรือลานโดม เป็นต้น จะทำให้ความรู้สึกรักของนักเรียนแตกต่างกัน
ในขณะที่เรียน หรือปฏิบัติกิจกรรม เพราะฉะนั้นครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนเป็นสำคัญ
ด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย อาจมีการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วิชาพระพุทธศาสนา
หรือวิชาอื่น ๆ ในระดับชั้นอื่นที่มีใช้ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพียงอย่างเดียว รวมทั้งอาจมีการนำไปใช้
ในสังกัดอื่น ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการด้วย เช่น การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการ
อาชีวศึกษา เป็นต้น

2.2 ควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ไปปรับใช้ให้เข้ากับการศึกษาคุณประเทศไทย 4.0
โดยให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานผ่านการจัดการเรียนรู้แบบอริยสัจสี่ได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ
ที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- กิตติชัย สุทธาสีโนบล. (2558). การจัดการเรียนการสอนแบบพุทธะเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับนักเรียน. กรุงเทพฯ: คอมเมอร์เชียล เวิลด์ มีเดีย.
- ชนาธิป พรกุล. (2557). การสอนกระบวนการคิด : ทฤษฎีและการนำไปใช้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล อรัฐเวศ. (2534). การนำพุทธวิธีในการสอนมาใช้สอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- นพมาศ อีระเวคิน. (2542). จิตวิทยาสังคมกับชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจลักษณ์ พงศ์พัชรศักดิ์. (2553). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้ แบบ Backward Design. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัส. (2556). การพัฒนาการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์ติ้ง.
- พงษ์ลดา สังคพิทักษ์. (2553). การวิจัยและพัฒนาการสอนตามขั้นตอนของอริยสัจเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยและประเมินผลการศึกษา). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- พนม พงษ์ไพบูลย์; และคณะ. (2528). สาราโรช บัณฑิต กับศึกษาศาสตร์ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- พิชิต ฤทธิจรรณ. (2559). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). พุทธธรรม (ฉบับปรับปรุงและขยายความ). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พระมหาประเสริฐ พรหมลา. (2554). การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และความ รับผิดชอบต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจ 4 กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหารุ่งอรุณ อบเชย. (2548). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนแบบอริยสัจกับการสอนตามปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ถ่ายเอกสาร.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์; และ เพียว ยินดีสุข. (2558). **การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระพีพรรณ ดวงใจ. (2550). **ผลการสอนแบบอริยสัจที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะ การคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก เรื่อง หลักธรรมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิมายวิทยา จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). สุโขทัย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศรเนตร อารีโสภณพิเชฐ. (2558). **ศาสตร์การคิด บทความทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21: ทักษะการคิดแก้ปัญหา (Problem-Solving Thinking)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สาโรช บัวศรี. (2525). **วิธีสอนตามขั้นทั้งสี่ของอริยสัจ**. ม.ป.พ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (2555-2559)**. สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2561). **ค่าสถิติพื้นฐานโอเน็ต (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558-2560**. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.niets.or.th/>
- สุกัญญา โหมดศิริ. (2554). **ผลการสอนตามหลักอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ เจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคจุฬารามณ์(ลาดขวาง) วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน)**. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. ถ่ายเอกสาร.
- เสฏฐวุฒิ มุลอมาตย์. (2549). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ โจทย์ปัญหาฟิสิกส์โดยใช้ชุดการเรียนตามแนวอริยสัจ 4**. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อเนก สุวรรณบัณฑิต; และ ภาสกร อุดลพัฒน์กิจ. (2548). **จิตวิทยาบริการ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ อุดลพัฒน์กิจ.
- อรอนงค์ ศรีชัยสุวรรณ. (2558). **ผลการใช้ชุดการสอนแบบอริยสัจสี่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- McGuire, William J. (1969). **The Nature of Attitudes and Attitude change**. Massachusetts: Addison-Wesley Publishing Co.
- Weir, John Joseph. (1974). **Problem Solving is Every Body's Problem**. *The Science Teacher*. 4: 16-18.

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณา และการให้คำปรึกษา ตลอดจนการให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากท่านอาจารย์ทุกท่าน โดยเฉพาะท่านอาจารย์ ดร.วรวิมล สุภาพ ที่เป็นที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำ คำชี้แนะ และแหล่งความรู้ต่าง ๆ จนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในครั้งนี้อีกทั้งขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร.กิตติชัย สุธาสิโนบล ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในด้านการให้คำปรึกษาอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้านพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการพิทักษ์ เอ็นดู ผู้อำนวยการโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ที่ให้ความกรุณาและให้การสนับสนุนผู้วิจัย ให้ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท เพื่อนำความรู้มาพัฒนานักเรียนโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง อีกทั้งขอขอบคุณนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือของผู้วิจัยทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการจัดทำเครื่องมือในการวิจัย จนทำให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณครูทุกท่านในโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง ที่ให้ความกรุณา คำแนะนำ รวมทั้งการเป็นที่ปรึกษาในการช่วยตรวจเครื่องมือในการวิจัย และเพื่อน ๆ ในสาขาวิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้ (สังคมศึกษา) ที่คอยให้คำแนะนำ พร้อมทั้งกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในทุกด้าน จนทำให้การทำวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ คุณแม่ พี่สาว และครอบครัววงศ์พรประทีป ทุกคนที่ให้คำแนะนำ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทั้งในด้านค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ และการอำนวยความสะดวกในทุกเรื่องในการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบุพการี รวมทั้งครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาและอบรมสั่งสอนผู้วิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

พลพีระ วงศ์พรประทีป

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายพลพีระ วงศ์พรประทีป
วันเดือนปีเกิด	5 มิถุนายน 2533
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครู คศ.1
ความเชี่ยวชาญ ที่ทำงานในปัจจุบัน	ครูผู้สอน วิชาพระพุทธศาสนา โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง 121 ซอยเคหะร่มเกล้า 31 แขวงคลองสองต้นนุ่น เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร 10520
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2552	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (สายวิทย์-แพทย์) จากโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2557	การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ.) วิชาเอกสังคมศึกษา คณะสังคมศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2561	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิทยาการทาง การศึกษาและการจัดการเรียนรู้ (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร